
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 330.552

О. І. Волот, к. е. н., доцент
І. М. Пліско, к. е. н., доцент**РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ: СУТНІСТЬ, СКЛАДОВІ ТА ЙОГО РОЛЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ**

Анотація. Реальний сектор економіки відіграє важливу роль в економічній розбудові держави. У статті розглядаються підходи до визначення реального сектора економіки і його ролі у формуванні валового внутрішнього продукту. Запропоновано типологію та складові реального сектора економіки за видами економічної діяльності та сегментами.

Ключові слова: реальний сектор економіки, валовий внутрішній продукт, інформаційно-комунікаційні технології.

Е. И. Волот, к. э. н., доцент
И. М. Плиско, к. э. н., доцент**РЕАЛЬНЫЙ СЕКТОР ЭКОНОМИКИ: СУЩНОСТЬ, СОДЕРЖАНИЕ И ЕГО РОЛЬ В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ ГОСУДАРСТВА**

Аннотация. Реальный сектор экономики играет важную роль в экономическом развитии государства. В статье рассматриваются подходы к определению реального сектора экономики и его роль в формировании валового внутреннего продукта. Приведены типология и составляющие реального сектора экономики по видам экономической деятельности и сегментам.

Ключевые слова: реальный сектор экономики, валовой внутренний продукт, информационно-коммуникационные технологии

O. I. Volot, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
I. M. Plisko, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor**REAL ECONOMY: ESSENCE, COMPONENTS AND ITS SIGNIFICANCE IN PROVIDING STEADY GROWTH OF STATE ECONOMY**

Abstract. Real economy plays an important role in providing steady growth of state economy. The article is concerned with the approaches of defining the real economy and its importance in shaping the Gross Domestic Product (GDP). The typology and constituents of the real economy and its segments are outlined in the article.

Keywords: real economy, gross domestic product, information and communication technology.

Актуальність теми дослідження. Реальний сектор економіки є важливою складовою економіки будь-якої країни та є значним важелем у встановленні її стійкого розвитку та соціального добробуту держави. На сучасному етапі він займає ключові місця в економіці багатьох промислово розвинених країн. Підвищення ефективності вітчизняної економіки, забезпечення сталого економічного зростання в умовах глобалізації світової економіки вимагає більш детального дослідження особливостей реального сектора економіки України, що обумовлює актуальність та доцільність теми дослідження.

Постановка проблеми. Стан реального сектора економіки і його співвідношення з іншими сферами господарювання визначають загальний характер розвитку економіки, її життєздатність і успішність. Однак актуальною проблемою, що не отримала в економічній науці теоретичних рішень, залишається відсутність ясності щодо визначення сутності реального сектора економіки, його складових. Виявлення суб'єктів реального сектора економіки і їх подальше розмежування є

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

одними з найважливіших основ визначення прогнозів економічного розвитку реального сектора економіки, що дозволяє ефективно використовувати ресурсний потенціал та інші можливості ефективної організації відтворювального процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вперше поняття реального сектора, а точніше – реального капіталу, згадується у працях К. Маркса, який диференціював капітал за ознакою участі у виробничому процесі на виробничий реальний капітал (створює додану вартість у процесі виробництва) та фіктивний (не бере участі у створенні суспільного продукту) [1]. Вагомий внесок у формування теоретичних та практичних засад розвитку реального сектора економіки та формування промислового комплексу постіндустріального суспільства зробили вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема О. Алимов, О. Амоша, Д. Белл, В. Беседін, Б. Буркинський, З. Варналій, Г. Вечканов, А. Гранберг, Е. Гувер, Є. Денісон, В. Ізард, В. Микитенко, С. Любимцев, А. Семенов, М. Чумаченко, Н. Юрків та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, незважаючи на значний доробок вчених, існує ряд незгоджених та невирішених питань щодо потреби дослідження ознак та змістових характеристик даної категорії, що має стати основою для визначення її сутності, місця і ролі реального сектора економіки при формуванні валового внутрішнього продукту держави.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є комплексне наукове обґрунтування теоретичних і прикладних засад визначення сутнісних характеристик та складових реального сектора економіки. Важливим моментом є обґрунтування місця і ролі реального сектора економіки при формуванні валового внутрішнього продукту держави.

Виклад основного матеріалу. Розвиток реального сектора національної економіки є запорукою розбудови сильної держави. Однак, за часів командно-адміністративної системи та вже в умовах незалежності України вважалося, що сукупний суспільний продукт і національний дохід держави створювалися тільки у виробничій сфері (сектор матеріального виробництва) та розраховувалися на її основі (до 1996 року). Втім, навіть і в сучасних дослідженнях можна відшукати праці, де до реального сектора економіки відносять лише виробничу сферу (причому, без, наприклад, будівництва), оминаючи ринки товарів та послуг [2]. Такі підходи, на наш погляд, не можуть вважатися комплексними і повноцінними, оскільки і торгівля, і сфера послуг (окрім фінансових) здійснюють власний внесок у створення доданої вартості. На підставі вищевикладеного, вважаємо за доцільне навести й узагальнити окремі трактування сутності та змісту даної дефініції як економічної категорії (табл. 1).

Таблиця 1

Існуючі підходи до визначення сутності та змісту категорії «реальний сектор економіки»

Автор 1	Визначення 2
Шабалін А. М.	Сектор безпосередньо пов'язаний з матеріальним виробництвом і отриманням прибутку, а також з поповненням державного бюджету
Грязнова А. Г.	Сектор, в якому створюється валовий внутрішній продукт. Включає промислове виробництво, яке складається з підприємств добувної та переробної галузей промисловості
Абрамов О. К.	Вся сукупність великих середніх та малих підприємств, зосереджених на визначеній території, діяльність яких орієнтована на виробництво товарів та надання послуг
Маскулл Б.	Сектор, в якому виробляються товари та послуги за допомогою комбінованого використання сировини та інших факторів виробництва (робочої сили, землі, капіталу) або за допомогою виробничого процесу
Кобилд К.	Сектор, який охоплює діяльність економіки, пов'язану із сукупним попитом і сукупною пропозицією, валовим внутрішнім і національним продуктом, споживанням, заощадженням і нагромадженням капіталу

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ*Продовження таблиці 1*

1	2
Мешков В. О.	Економічна система, яка забезпечує розвиток всієї системи ринків окремої території, включаючи сукупний потенціал даної території в матеріально-речовому про- яві, і весь комплекс економічних відносин, пов'язаних з діяльністю суб'єктів ринку
Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б.	Галузі економіки, які виготовляють матеріально-речові продукти, нематеріальні форми багатства та послуги, за виключенням операцій у фінансово-кредитних і бір- жових сферах, не віднесених до даного сектору
Семенов А. Ю.	Галузі матеріального виробництва, торгівля, сфера нематеріальних послуг, нефінансові підприємства, домашні господарства, сектор органів державного управління в частині надання не фінансових послуг, сфера культури, науки, освіти
Украинская О. А.	Сукупність галузей економіки, які виробляють матеріальні та нематеріальні товари і послуги, за виключенням фінансово-кредитних та біржових операцій
Сергієнко Я. В.	Сукупність господарюючих суб'єктів, основною діяльністю яких є виробництво то- варів і надання не фінансових послуг на ринковій основі
Юрків Н. Я.	Складна багатоелементна система з великою кількістю зовнішніх та внутрішніх чинників, що її визначають, а також зі значною сукупністю взаємозв'язків (міжгалу- зевих, міжсекторальних, міжрегіональних, міжнародних тощо) як всередині цієї системи (на всіх її рівнях), так і з елементами систем вищих рівнів
Пшик Б. І.	Представлений не фінансовими корпораціями (великі, малі і середні підприєм- ства), основним видом діяльності яких є виробництво товарів чи надання нефінансових послуг. Відповідно, до реального сектора економіки входять як га- лузі матеріального виробництва, так і сфера послуг
Вікіпедія	Сукупність галузей економіки, які виробляють матеріальні та нематеріальні товари і послуги, за виключенням фінансово-кредитних та біржових операцій, які відносяться до фінан- сового сектору економіки.

Джерело: узагальнено та систематизовано авторами на основі [3-15]

Таким чином, узагальнення різних точок зору з питання сутності поняття "реальний сектор економіки" дозволяє зробити наступний висновок: реальний сектор економіки – один з секторів національної економіки, до якого входять суб'єкти господарювання, що безпосередньо створюють валову додану вартість та формують валовий внутрішній продукт і національний дохід, виробляючи матеріальні та нематеріальні товари та послуги, які не відносяться до фінансового сектору економіки.

Що стосується типології складових реального сектора економіки (за видами економічної діяльності), то найбільш універсальним є поділ його на сектори (рис.1).

Саме за такого підходу, по-перше, враховуються практично всі види економічної діяльності, де створюється додана вартість та які формують національні рахунки і макроекономічні показники; по-друге, чітко ідентифікується сектор матеріального виробництва (промисловість, сільське господарство, мисливство, лісове господарство) і виробничих послуг та сектор невиробничих послуг, торгівлі, науки (операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг, надання послуг підприємцям, освіта, охорона здоров'я, надання соціальної допомоги, комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту); по-третє, виділяється сектор торговельних послуг, які частково можуть відноситися як до матеріальних або виробничих послуг (будівництво, транспорт і зв'язок), так і до нематеріальних або невиробничих послуг (торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів, засобів особистого вжитку, діяльність готелів та ресторанів) [2].

Важливість реального сектора економіки, його комплексна роль у вирішенні системних завдань неодноразово актуалізувала потребу в дослідженні його місця і ролі при формуванні валового внутрішнього продукту держави. Реальний сектор економіки є важливою складовою економіки держави, яка забезпечує її стійкий розвиток та добробут, створюючи валову додану вартість. Так, в Україні у 2014 році ВВП зріс на 3%, і якщо простежити динаміку за видами економічної діяльності, то найбільш позитивну динаміку мають сільське, лісове та рибне господарство – їх обсяг доданої вартості зріс на 20%, а найбільш негативну мають підприємства з тимчасового розміщення й організації харчування – їх ВВП у 2014 році скоротився на 15% (табл.2).

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

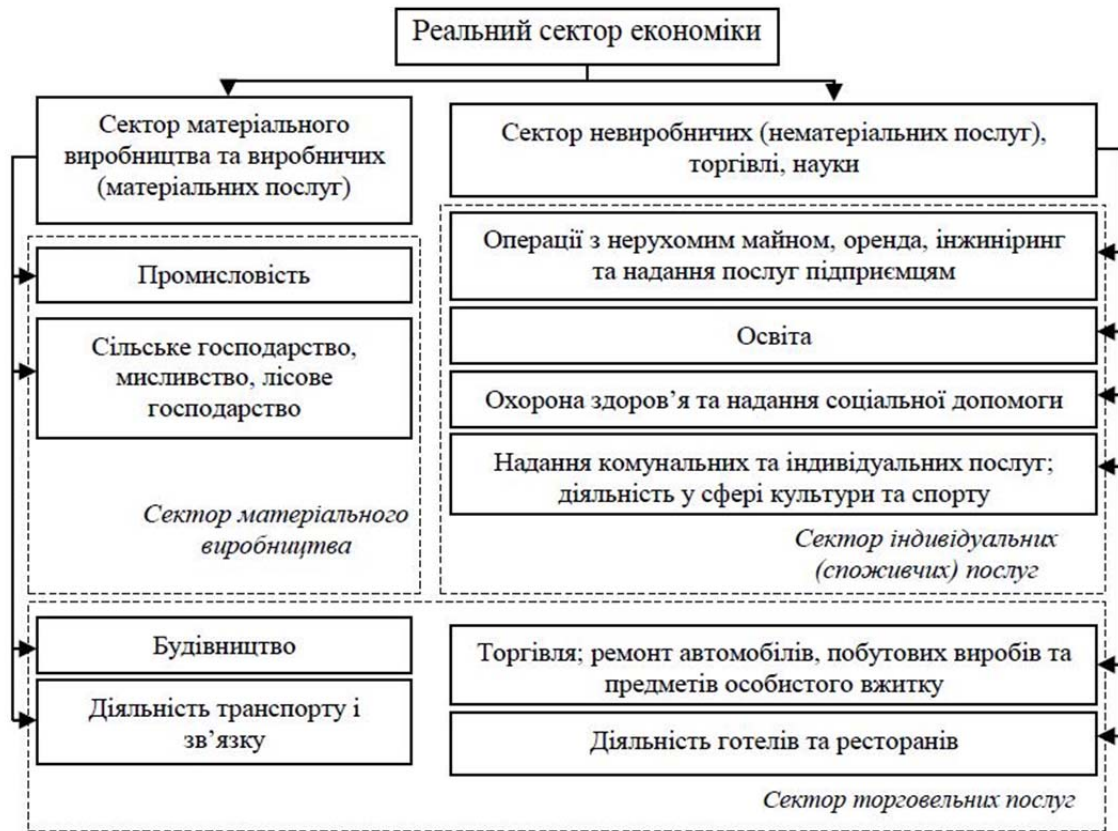

Рис. 1. Типологія реального сектора національного господарства (за видами економічної діяльності та сегментами) [16]

Таблиця 2

Динаміка ВВП України за 2013-2014 рр.

Види економічної діяльності	Валова додана вартість, 2013 р		Валова додана вартість, 2014 р		Абс. відхилення, млн. грн.	Темп росту, %
	млн. грн.	% до підсумку	млн. грн.	% до підсумку		
1	2	3	4	5	6	7
Сільське, лісове та рибне господарство	132354	8,7	160516	10,3	28162	121,3
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	82287	5,4	79447	5,1	-2840	96,5
Переробна промисловість	169633	11,2	178699	11,4	9066	105,3
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	44220	2,9	45635	2,9	1415	103,2
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	6946	0,5	7093	0,5	147	102,1
Будівництво	38450	2,5	34979	2,2	-3471	91,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	222789	14,6	222675	14,2	-114	99,9
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	110085	7,2	109136	7,0	-949	99,1

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7
Тимчасове розміщення й організація харчування	11540	0,8	9789	0,6	-1751	84,8
Інформація та телекомунікації	49247	3,2	47421	3,0	-1826	96,3
Фінансова та страхова діяльність	67531	4,4	69829	4,5	2298	103,4
Операції з нерухомим майном	99100	6,5	102493	6,5	3393	103,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	48704	3,2	44072	2,8	-4632	90,5
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	18575	1,2	17223	1,1	-1352	92,7
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	73194	4,8	74614	4,8	1420	101,9
Освіта	81745	5,4	76992	4,9	-4753	94,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	52190	3,4	55212	3,5	3022	105,8
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	13344	0,9	13411	0,9	67	100,5
Надання інших видів послуг	14430	1,0	12460	0,8	-1970	86,3
Податки на продукти	188604	12,4	207384	13,2	18780	110,0
Субсидії на продукти	-2311	-0,2	-2352	-0,2	-41	101,8
Валовий внутрішній продукт	1522657	100,0	1566728	100,0	44071	102,9

Джерело: розраховано авторами на основі [17]

Якщо розподілити ВВП країни (за видами економічної діяльності) на складові реального сектору економіки (табл.3), то можна сказати, що найбільшу питому вагу має сектор індивідуальних (споживчих) послуг, потім йде сектор торговельних послуг та сектор матеріального виробництва (табл.4).

Таблиця 3

Складові реального сектора економіки

Валовий внутрішній продукт	Сектор матеріального виробництва
	Сільське, лісове та рибне господарство
	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів
	Переробна промисловість
	Сектор індивідуальних (споживчих) послуг
	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря
	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами
	Фінансова та страхова діяльність
	Операції з нерухомим майном
	Професійна, наукова та технічна діяльність
	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування
	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування
	Освіта
	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок
	Сектор торговельних послуг
	Будівництво
	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів
	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність
	Тимчасове розміщення й організація харчування
	Інформація та телекомунікації
	Надання інших видів послуг
	Податки на продукти
	Субсидії на продукти

Джерело: систематизовано, розроблено та запропоновано авторами.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Таблиця 4

Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах за видами економічної діяльності та складовими реального сектора економіки України

Складові реального сектора економіки	2013 рік		2014 рік	
	ВВП, млн. грн	Пит. вага, %	ВВП, млн. грн.	Пит. вага, %
Сектор матеріального виробництва	384274	25,24	418662	26,7
Сектор індивідуальних (споживчих) послуг	505549	33,20	506574	32,2
Сектор торговельних послуг	446541	29,33	436460	27,9
Податки на продукти	188604	12,39	207384	13,2
Субсидії на продукти	-2311	-0,15	-23520	-0,2
Валовий внутрішній продукт	1522657	100,00	1566727	100,0

Джерело: розроблено авторами на основі [17]

Аналіз нинішнього стану індустрії ринку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) свідчить про те, що він все більше охоплює виробництво продуктів та послуг у галузях промислової індустрії, приладобудування, телекомунікації, електронної комерції та Інтернету, інтелектуальної власності, мас-медіа, реклами й рекламного сервісу, гуманітарної сфери, державного й корпоративного управління, страхування, подальшого розвитку набуває індустрія програмного забезпечення тощо. Впровадження нових ІКТ і послуг впливає на збільшення обсягів та підвищення якості телекомунікаційного сервісу, а потенціал розвитку мереж нового покоління включає подальше злиття стільникового зв'язку з ІКТ (мобільний Інтернет з широкошумовим сервісом), високошвидкісну передачу інформації, глобальний роумінг, мультимедіа, бізнес В2В тощо. Тому ми вважаємо доцільним включити до складових реального сектора економіки сектор електронних інформаційних продуктів та послуг, який пов'язаний з сучасним впровадженням ІКТ, і включає такі основні сегменти: сегмент ділової інформації; сегмент інформації для спеціалістів; сегмент масової споживчої інформації та побутових послуг.

Висновки і пропозиції. Найважливішим стратегічним кроком для розвитку економіки України є Європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі, де домінує інноваційний шлях розвитку. Забезпечення умов для нарощування якісних та кількісних обсягів виробництва в реальному секторі економіки є одним з ключових завдань економічної політики держави, яке можна виконати за умови досягнення конкурентоздатності вітчизняної продукції. Для цього у реальному секторі економіки потрібно вкладати серйозні кошти, впроваджувати інноваційні та інформаційно-комунікаційні технології, стимулювати конкурентоспроможного вітчизняного виробника, приєднувати українських виробників конкурентоспроможної продукції до глобальних виробничо-технологічних ланцюгів; проводити заміщення імпоротної продукції на вітчизняну; формувати ємний конкурентний внутрішній ринок та сприяти розвитку підприємництва, розвивати та впроваджувати ринок інформаційних продуктів та послуг.

Література

1. Маркс, К. Капитал. Критика политической экономии / К. Маркс; под. ред. Ф. Энгельса. – М.: Политиздат, 1985. – Т. 3. – 388 с.
2. Іляш, Н. І. Концептуальні підходи до визначення поняття "реальний сектор економіки" [Електронний ресурс] / Н. І. Іляш // Інноваційна економіка. - 2013. - № 8. - С. 59-62. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/inek_2013_8_12.pdf
3. Шабалин, А. Н. Инвестиционное проектирование / А. Н. Шабалин. – М.: МФПА, 2004. – 139 с.
4. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / уклад. А. Г. Грязнова [та ін.]. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 1168 с.
5. Абрамов, О. К. Синтез определения термина "реальный сектор экономики" / О. К. Абрамов // Реальный сектор. – 2008. – № 2. – С. 11–12.
6. Mascull B. Business Vocabulary in Use / B. Mascull. – Cambridge University Press, 2010. – 176 p.
7. Cobuild C. Business Vocabulary in Practice / C. Cobuild. – Collins Cobuild, 2011. – 256 p.
8. Мешков, В. А. Влияние инфраструктуры реального сектора на устойчивое развитие экономики региона: дис... канд. экон. наук / В. А. Мешков. – Ижевск, 2007. – 200 с.
9. Райзберг, Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 495 с.
10. Семенов, А. Ю. Взаємодія банківського і реального секторів економіки України : основні тенденції / А. Ю. Семенов // Финансы, учет, банки. – 2010. – Вып. 16. – С. 181-188.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

11. Украинская, О. А. Основные аспекты инвестиционной привлекательности субъектов реального сектора экономики Украины / О. А. Украинская // Экономика і організація управління. – 2011. – № 1(9). – С. 105.
12. Сергиенко, Я. В. Финансы и реальный сектор / Я. В. Сергиенко. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 384 с.
13. Юрків, Н. Я. Просторово-секторальний аналіз реалізації потенціалу розвитку реального сектору економіки / Н. Я. Юрків // Фінансовий простір. - 2014. - № 2. - С. 166-172. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2014_2_23.
14. Пшик, Б. І. Взаємодія фінансового і реального секторів економіки: теоретико-методологічні аспекти [Електронний ресурс] / Б. І. Пшик // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2013. - № 3. - С. 3–8. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VUbsNbU_2013_3_3.pdf
15. Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Реальный_сектор_экономики
16. Юрків, Н. Я. Економічні та інституційні передумови економічної безпеки в реальному секторі економіки / Н. Я. Юрків // Управління проектами та розвиток виробництва. - 2012. - № 1. - С. 44-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uprv_2012_1_6.

References

1. Marks, K. (1985). Kapital. Kritika politicheskoy ekonomii [Capital. Critique of Political Economy]. (Vol. 1), p. 388, Moscow: [in Russian].
2. Iliash, N. I. (2013) Kontseptualni pidkhody do vyznachennia poniattia "realnyi sektor ekonomiky" [Conceptual approaches to the definition of "real economy"]. Innovatsiina ekonomika. – Innovative Economy, 8, 59-62 [in Ukrainian].
3. Shabalin, A. N. (2004). Investitsionnoe proektirovanie [Investment planning]. Moscow: Moscow University for Industry and Finance [in Russian].
4. Gryaznova, A. G. (2004). Finansovo-kreditnyy entsiklopedicheskiy slovar [The Encyclopedic Dictionary of Accounting and Finance]. Moscow: Finansy i statistika – Finance and Statistics [in Russian].
5. Abramov, O. K. (2008). Sintez opredeleniya termina "realnyi sektor ekonomiki" [Synthesis of the definition of "real economy"]. Realnyi sektor –Real economy, 2, 11–12. [in Russian].
6. Mascull B. (2010) Business Vocabulary in Use. Cambridge University Press, 176 p. [in English].
7. Cobuild C. (2011) Business Vocabulary in Practice, 256 p. [in English].
8. Meshkov, V. A. (2007). Vliyanie infrastruktury realnogo sektora na ustoychivoe razvitiye ekonomiki regiona [The impact of the real sector of infrastructure on sustainable development of the regional economy] [in Russian].
9. Rayzberg, B. A., Lozovskiy, L. Sh. Starodubtseva, E. B. (2006). Sovremenniy ekonomicheskii slovar [Modern Dictionary of Economics]. Moscow: INFRA-M [in Russian].
10. Semenoh, A. Yu. (2010). Vzaiemodiia bankivskoho i realnoho sektoriv ekonomiky Ukrainy: osnovni tendentsii [Interaction between banking and real sectors of the economy Ukraine: key trends]. Finansy, uchet, banki – Banking, Accounting and Finance, 16, 181-188. [in Ukrainian].
11. Ukrainskaya, O. A. (2011). Osnovnyie aspektyi investitsionnoy privlekatel'nosti subyektov realnogo sektora ekonomiki Ukrainy [Key aspects of the investment attractiveness of the real economy of Ukraine]. Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics, Organization and Management, 1(9), 105 [in Russian].
12. Sergienko, Ya. V. (2004). Finansy i realnyi sektor [Finance and real economy]. [in Russian].
13. Yurkiv, N. Ya. (2014). Prostorovo-sektoralnyi analiz realizatsii potentsialu rozvytku realnoho sektoru ekonomiky [Space-sectoral analysis of the potential development of the real economy]. Finansovy prostir – Financial Space. 2, 166-172. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2014_2_23. [in Ukrainian].
14. Pshyk B. I. (2013). Vzaiemodiia finansovoho i realnoho sektoriv ekonomiky: teoretyko-metodolohichni aspekty [The interaction of financial and real sectors of the economy: theoretical and methodological aspects]. Visnyk Universytetu bankivskoi spravy NBU – Bulletin of University of Banking of National Bank of Ukraine, 3, 3-8. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VUbsNbU_2013_3_3.pdf [in Ukrainian].
15. Wikipediia [Wikipedia]. Retrieved from https://ru.wikipedia.org/wiki/Реальный_сектор_экономики [in Russian].
16. Yurkiv, N. Ya. (2012). Ekonomichni ta instytutsiini peredumovy ekonomichnoi bezpeky v realnomu sektori ekonomiky [Economic and institutional prerequisites of economic security in the real economy]. Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnytstva. – Project management and production development, 1, 44-50. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uprv_2012_1_6.

Надійшла 01.02.2016